

DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/75-6>
УДК 342.951:351.74

Хаванов А. В.

кандидат економічних наук,
АТ «Державний експортно-імпортний банк України»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9755-3420>

Khavanov Artem

PhD in Economics,
JSC “The State Export-Import Bank of Ukraine”

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ТРАНСКОРДОННА КОРУПЦІЯ: ВИКЛИКИ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

GLOBALIZATION AND CROSS-BORDER CORRUPTION: CHALLENGES FOR ECONOMIC SECURITY

У статті розглядається проблема транскордонної корупції в умовах глобалізації та її вплив на економічну безпеку держав. Акцент зроблено на складність корупційних схем, що перетинають національні кордони, що ускладнює їхнє виявлення та припинення. Проаналізовано основні форми транскордонної корупції, такі як підкуп іноземних посадових осіб та відмивання грошей через міжнародні фінансові системи. Оцінено ефективність міжнародних механізмів боротьби з корупцією, включаючи Конвенції ООН та ОЕСР, а також виявлено їхні недоліки. Зроблено висновки щодо необхідності посилення міжнародного співробітництва, підвищення прозорості фінансових операцій та зміцнення правозастосування на національному рівні. Розглядаються перспективи подальших досліджень та розробка інноваційних антикорупційних механізмів для забезпечення глобальної економічної безпеки.

Ключові слова: транскордонна корупція, глобалізація, економічна безпека, антикорупційна політика, відмивання грошей, підкуп іноземних посадових осіб, міжнародна співпраця, фінансова прозорість.

The article addresses the issue of transnational corruption in the context of globalization and its impact on the economic security of states. The focus is on the complexity of corruption schemes that cross national borders, making their detection and prevention increasingly challenging. The study analyzes key forms of transnational corruption, such as bribery of foreign officials and money laundering through international financial systems. The article assesses the effectiveness of international mechanisms to combat corruption, including the United Nations Convention against Corruption and the OECD Anti-Bribery Convention, highlighting their limitations. These limitations include differences in national legal frameworks, varying levels of enforcement, and challenges in international coordination. Furthermore, the article underscores the need for enhanced international cooperation, including the development and implementation of unified legal standards and enforcement mechanisms. It also emphasizes the importance of increasing transparency in financial operations, particularly in offshore jurisdictions and anonymous corporate structures, to mitigate the risks associated with illicit financial flows. Strengthening anti-corruption enforcement at the national level is identified as a crucial step, which involves reinforcing government institutions, ensuring the independence of the judiciary, and protecting whistleblowers and journalists investigating corruption cases. The article also explores the broader implications of transnational corruption, such as its impact on political stability, investment attractiveness, and social inequality, all of which contribute to the erosion of trust in public institutions and the rule of law. The findings suggest that without a concerted global effort, the challenges posed by transnational corruption will continue to undermine economic security and hinder sustainable development. Finally, the article points to the need for further research into the evolving nature of transnational corruption in a globalized world, as well as the development of innovative anti-corruption tools and strategies. These future efforts should focus on understanding the factors that drive transnational corruption, exploring the role of technology in both facilitating and combating corruption, and assessing the long-term impacts of corruption on global economic stability. The article concludes by calling for a comprehensive, coordinated approach that involves international organizations, governments, businesses, and civil society in the fight against transnational corruption to ensure global economic security and sustainable development.

Keywords: transnational corruption, globalization, economic security, anti-corruption policy, money laundering, bribery of foreign officials, international cooperation, financial transparency.

Постановка проблеми. В епоху глобалізації транскордонна корупція стала одним із найбільш значущих викликів для забезпечення економічної безпеки держав. Зростання міжнародних економічних зв'язків, розвиток транснаціональних корпорацій та фінансових ринків призвели до ускладнення корупційних

схем, що виходять за межі національних юрисдикцій, що потребує пошуку ефективних способів боротьби з цим феноменом на глобальному рівні.

Транскордонна корупція характеризується тим, що незаконні фінансові потоки та корупційні дії переміщуються через державні

кордони, що значно ускладнює їх виявлення, розслідування та припинення. Такі процеси підривають основи державної влади, сприяють розвитку організованої злочинності та завдають значної шкоди економіці як окремих держав, так і світової економіки загалом.

Корупція негативно впливає на економічну безпеку, знижуючи ефективність державного управління, підриваючи довіру до інститутів влади та знижуючи інвестиційну привабливість країни. Крім того, транскордонна корупція сприяє поширенню економічних та соціальних диспропорцій, посилюючи нерівність та сприяючи концентрації багатства в руках корупціонерів.

В умовах глобалізації корупційні схеми стають дедалі складнішими та багаторівневими, залучаючи до своєї орбіти не лише державні структури, а й приватні компанії, фінансові інститути, а також міжнародні організації. Таким чином, транскордонна корупція є комплексною загрозою, яка потребує комплексного та системного підходу для її подолання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значний внесок у теоретичне дослідження проблеми впливу корупції на забезпечення економічної безпеки держави зробили, зокрема: Гулак О.В., Курило В.І., Дубчак Л.М., Корчинський І.О., Мельник С.І., Мандзіновська Х.О., Саврасов, М., Самодай, В., Ковтун, Г., Славкова, А., Колісник, Д., Пискун Л.М. Однак, вплив корупції на систему економічної безпеки держави та механізмів її нейтралізації потребує подальших досліджень.

Метою цієї статті є аналіз впливу корупції на економічну безпеку шляхом визначення механізмів її функціонування, оцінка наслідків цього впливу та розробка пропозицій щодо заходів реагування. Метою цієї статті є дослідження транскордонної корупції в умовах глобалізації, оцінка викликів, які вона становить для економічної безпеки держав та розробка пропозицій, спрямованих на посилення міжнародних антикорупційних механізмів.

Виклад основного матеріалу. Транскордонна корупція є складним і багаторівневим феноменом, який включає різні форми незаконної діяльності, такі як підкуп іноземних посадових осіб, відмивання грошей через міжнародні фінансові системи, використання офшорних зон для ухилення від сплати податків і корупційні схеми в транснаціональних корпораціях.

Однією з найпоширеніших форм транскордонної корупції є підкуп іноземних посадових осіб. Це може включати як пряме хабарництво, так і більш складні схеми, такі як надання

вигідних контрактів або послуг в обмін на лобіювання інтересів компаній на міжнародній арені. Такі дії підривають довіру до державних інституцій та створюють умови для нерівної конкуренції на міжнародних ринках.

Відмивання грошей через міжнародні фінансові системи є також важливим аспектом транскордонної корупції. Корупційні доходи, отримані в одній країні, можуть бути легалізовані через складні фінансові схеми, що включають використання офшорних банківських рахунків, фіктивних компаній та інвестиційних фондів. Ці схеми дозволяють корупціонерам приховувати походження коштів та уникати відповідальності, створюючи серйозні ризики для міжнародної фінансової системи [1].

Використання офшорних зон та юрисдикцій з низьким рівнем прозорості також сприяє поширенню транскордонної корупції. Офшорні компанії та рахунки часто використовуються для приховання корупційних доходів, ухилення від сплати податків та обходу міжнародних санкцій [10]. Такі юрисдикції надають мінімальний рівень контролю та правозастосування, що робить їх привабливими для корупціонерів та організованих злочинних угруповань [2].

Транснаціональні корпорації відіграють ключову роль у глобальній економіці, але вони також можуть стати інструментом реалізації корупційних схем. Наприклад, великі компанії можуть використовувати свої дочірні структури та філії у різних країнах для проведення незаконних фінансових операцій, обходу податкових та регуляторних вимог чи підкупу іноземних посадових осіб. Такі дії не тільки підривають конкурентоспроможність та довіру до бізнесу, а й створюють загрозу [5] економічній безпеці держав [6], де такі корпорації ведуть свою діяльність.

Міжнародні механізми боротьби з транскордонною корупцією та їх ефективність. В останні десятиліття світовим співтовариством було докладено значних зусиль на міжнародному рівні для боротьби з транскордонною корупцією. Одним із ключових інструментів у цій боротьбі є Конвенція ООН проти корупції [4], ухвалена у 2003 році. Конвенція передбачає заходи щодо запобігання, виявлення та припинення корупції, а також механізми міжнародного співробітництва у розслідуванні корупційних справ та повернення незаконно отриманих активів.

Конвенція ОЕСР щодо боротьби з підкупом іноземних посадових осіб [3], прийнята у 1997 році, також відіграє важливу роль у боротьбі з транскордонною корупцією. Ця

Конвенція зобов'язує країни-учасниці переслідувати за законом компанії та приватних осіб, залучених до підкupu іноземних посадових осіб з метою отримання ділових переваг. Однак, незважаючи на прогрес у правозастосуванні, ефективність Конвенції ОЕСР обмежена через відмінності у правових системах країн-учасниць, а також недостатню координацію та обмін інформацією між ними.

Міжнародний валютний фонд (IMF) [9] і Світовий банк [8] також беруть активну участь у боротьбі з корупцією, надаючи країнам-членам рекомендації та технічну допомогу в розробці та реалізації антикорупційних стратегій. Ці організації наголошують на важливості зміцнення інститутів державного управління, підвищення прозорості та підзвітності державних фінансів, а також посилення правозастосування у боротьбі з корупцією.

Однак, незважаючи на всі зусилля, залишається низка проблем, які обмежують ефективність міжнародних механізмів боротьби з транскордонною корупцією.

По-перше, відсутність єдиних стандартів та механізмів правозастосування на міжнародному рівні ускладнює координацію антикорупційної діяльності між країнами. Відмінності у національних законодавствах, рівнях розвитку правових інститутів та політичних системах створюють додаткові бар'єри для міжнародного співробітництва у цій галузі.

По-друге, проблеми конфіденційності та відсутність прозорості у міжнародних фінансових операціях ускладнюють виявлення та припинення корупційних схем. Офшорні юрисдикції, банківська таємниця та анонімні компанії створюють умови для приховування корупційних доходів та ухилення від відповідальності. У зв'язку з цим важливим напрямом боротьби з транскордонною корупцією є посилення міжнародного контролю за фінансовими операціями та підвищення прозорості у фінансовій сфері.

По-третє, недостатня політична воля та корупція на національному рівні також перешкоджають ефективній боротьбі з транскордонною корупцією. У деяких країнах корупція глибоко вкоренилася в системі державного управління, що унеможливує проведення ефективних антикорупційних реформ та переслідування корупціонерів. У таких умовах міжнародні антикорупційні ініціативи стикаються із серйозними труднощами у реалізації своїх цілей.

Виклики та ризики транскордонної корупції для економічної безпеки держав. Транскордонна корупція становить серйозні виклики та ризики для економічної безпеки

держав. Один із головних ризиків полягає у підриві довіри до державних інститутів та правової системи. Корупція знижує ефективність державного управління, призводить до нецільового використання державних ресурсів та спотворює економічні процеси, що негативно позначається на макроекономічній стабільності та сталому розвитку.

Транскордонна корупція також створює загрозу фінансовій безпеці держав, сприяючи поширенню тіньової економіки та відмиванню грошей [15]. Незаконні фінансові потоки через міжнародні фінансові системи можуть використовуватися для фінансування тероризму, організованої злочинності та інших протиправних дій, що посилює загрози для національної та міжнародної безпеки.

Крім того, транскордонна корупція знижує інвестиційну привабливість країн, оскільки компанії та інвестори стикаються з підвищеними ризиками під час ведення бізнесу в умовах корупції. Корупційні практики призводять до збільшення витрат на ведення бізнесу, погіршення умов конкуренції та зниження довіри з боку іноземних інвесторів, що негативно позначається на економічному зростанні та розвитку [13].

Особливу увагу слід приділити ризикам, пов'язаним із впливом транскордонної корупції на політичну стабільність [12]. Корупція може підривати демократичні інститути, сприяти поширенню політичної нестабільності та конфліктів, а також посилювати соціальну нерівність та невдоволення серед населення [14]. В умовах глобалізації ці процеси можуть швидко поширюватися на інші країни та регіони, створюючи глобальні ризики для міжнародної безпеки.

Висновки. Транскордонна корупція в умовах глобалізації є серйозною загрозою для економічної безпеки держав і потребує комплексного підходу для її подолання. Важливо визнати, що боротьба з транскордонною корупцією неможлива без міжнародного співробітництва та координації зусиль на глобальному рівні. Необхідно розробити та впровадити єдині стандарти та механізми правозастосування, посилити контроль за міжнародними фінансовими операціями та забезпечити більш високу прозорість у діяльності транснаціональних корпорацій та фінансових інститутів.

Враховуючи вищевикладене, для підвищення ефективності боротьби з транскордонною корупцією необхідно розробити та реалізувати комплексні заходи, спрямовані на усунення виявлених проблем та викликів. Насамперед слід посилити міжнародне співробітництво та

координацію зусиль у боротьбі з корупцією. Це може включати розробку та впровадження єдиних стандартів та механізмів правозастосування, посилення обміну інформацією між країнами, а також розширення повноважень міжнародних організацій у розслідуванні та переслідуванні корупційних справ.

Важливим напрямом є підвищення прозорості у міжнародних фінансових операціях та посилення контролю за рухом капіталу. Для цього необхідно встановити суворіші вимоги щодо розкриття інформації про бенефіціарних власників компаній, посилити контроль за діяльністю офшорних юрисдикцій, а також розробити та впровадити механізми контролю за фінансовими операціями, що включають обмін інформацією між країнами та міжнародними організаціями.

Крім того, необхідно посилити антикорупційне правозастосування на національному рівні. Для цього слід зміцнювати інститути державного управління, підвищувати незалежність судової системи, а також забезпечити захист правозахисників та журналістів, які займаються розслідуванням корупційних справ. Важливим кроком є створення незалежних антикорупційних органів, наділених повноваженнями для розслідування та переслідування корупційних злочинів.

Необхідно також розвивати механізми запобігання корупції, спрямовані на усунення причин та умов, що сприяють її розповсюдженню. Це може включати розробку та впровадження програм з підвищення прозорості та підзвітності у державних закупівлях, створення механізмів контролю за діяльністю державних службовців, а також посилення контролю за фінансуванням політичних партій та виборчих кампаній.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі включають вивчення нових форм та методів транскордонної корупції, аналіз факторів, що сприяють її поширенню, а також розробку та впровадження інноваційних антикорупційних механізмів та інструментів. Важливо також зосередитись на вивченні впливу глобалізації на транскордонну корупцію та оцінці довгострокових наслідків цього явища для економічної безпеки держав.

Боротьба з транскордонною корупцією потребує скоординованих зусиль міжнародної спільноти, урядів, бізнесу та громадянського суспільства. Тільки спільними зусиллями можна забезпечити ефективну протидію цій загрозі та створити умови для сталого економічного розвитку та забезпечення глобальної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Дослідження Transparency International Україна. URL: <https://ti-ukraine.org/research/> (дата звернення: 16.08.2024).
2. Інформаційні матеріали Відділу боротьби з корупцією та економічною злочинністю Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC). URL: <https://www.unodc.org/corruption/index.html> (дата звернення: 16.08.2024).
3. Конвенція ОЕСР про боротьбу з хабарництвом. Офіційний сайт Організації Економічного Співробітництва та Розвитку. URL: <https://www.oecd.org/corruption-integrity/explore/oecd-standards/anti-bribery-convention/> (дата звернення: 16.08.2024).
4. Конвенція ООН проти корупції. Відділ боротьби з корупцією та економічною злочинністю Управління ООН з наркотиків і злочинності. URL: <https://www.unodc.org/corruption/en/uncac/learn-about-uncac.html> (дата звернення: 16.08.2024).
5. Корчинський І.О., Мельник С.І. Основні загрози економічній безпеці держави в сучасних умовах розвитку. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.10.79> (дата звернення: 16.08.2024).
6. Мандзіновська Х.О. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. *Економічні науки. Наукові записки*. 2016. № 2 (53). С. 159–166. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.10.79>
7. Офіційний сайт Організації Економічного Співробітництва та Розвитку. Центр антикорупції та доброчесності. URL: <https://www.oecd.org/corruption-integrity/> (дата звернення: 27.06.2024).
8. Офіційний сайт Світового банку. URL: <https://www.worldbank.org/> (дата звернення: 16.08.2024).
9. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <https://www.imf.org/en/Home> (дата звернення: 16.08.2024).
10. Публікації Transparency International. URL: <https://www.transparency.org/en/publications> (дата звернення: 16.08.2024).
11. Рекомендація Ради громадської доброчесності ОЕСР. Офіційний сайт Організації Економічного Співробітництва та Розвитку. URL: <https://www.oecd.org/corruption-integrity/explore/oecd-standards/integrity-recommendation/> (дата звернення: 16.08.2024).
12. Рекомендація щодо подолання ризиків корупції в агентствах, які займаються співробітництвом у сфері розвитку. Офіційний сайт Організації Економічного Співробітництва та Розвитку. URL:

<https://www.oecd.org/corruption-integrity/explore/oecd-standards/managing-risk-corruption-development/> (дата звернення: 16.08.2024).

13. Саврасов М. Вплив корупції на економічне зростання в новому конструкті тінізації світової економіки. *Економіка та суспільство*. 2023. № (53). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-65>

14. Самодай В., Ковтун Г. Корупція: загрози та наслідки для соціуму. *Економіка та суспільство*. 2023. № (49). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-67>

15. Пискун Л.М. Теоретико-методологічні основи дослідження тіньової економіки та корупції. *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 143–149. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.4.143>

References:

1. Doslidzhennya Transparency International Ukrayina [Researches of Transparency International Ukraine]. Available at: <https://ti-ukraine.org/en/research/> (accessed August 16, 2024).

2. Informatsiyini materialy Viddilu borot'bu z koruptsiyeyu ta ekonomichnoyu zlochynnisty Upravlinnya OON z narkotyktiv i zlochynnosti (UNODC). [Information materials The United Nations Convention against Corruption (UNCAC). United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) i (UNODC)]. Available at: <https://www.unodc.org/corruption/index.html> (accessed August 16, 2024).

3. Konventsiya OESR pro borot'bu z khabarnytstvom. [OECD Anti-Bribery Convention. Organization of Economic Cooperation and Development]. Available at: <https://www.oecd.org/corruption-integrity/explore/oecd-standards/anti-bribery-convention/> (accessed August 16, 2024).

4. Konventsiya OON proty koruptsiyi. [The United Nations Convention against Corruption (UNCAC)]. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) Corruption and Economic Crime Branch. Available at: <https://www.unodc.org/corruption/en/uncac/learn-about-uncac.html> (accessed August 16, 2024).

5. Korchynskiyi I. O., Melnyk S. I. (2019) Osnovni zagrozy ekonomichniy bezpetsi derzhavy v suchasnyh umovah rozvytku [The main threats to the economic security of the state in modern conditions of development]. *Efektivna ekonomika*, no. 10. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.10.79> (accessed August 16, 2024). (in Ukrainian)

6. Mandzihovska H. O. (2016) Ekonomichna bezpeka derzhavy: sutnist, skladovi element ta problem zabezpechennya [Economic security of the state: essence, constituent elements and problems of provision]. *Ekonomichni nauky. Naukovi zapysky*, vol. 2 (53), pp. 159–166. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.10.79> (in Ukrainian)

7. Ofitsiyyny sayt Orhanizatsiyi Ekonomichnoho Spivrobitnytstva ta Rozvytku [Organization of Economic Cooperation and Development]. Tsentri antykoruptsiyi ta dobrochesnosti. Available at: <https://www.oecd.org/corruption-integrity/> (accessed August 16, 2024).

8. Ofitsiyyny sayt Svitovoho banku [Official website World Bank]. Available at: <https://www.worldbank.org/> (accessed August 16, 2024).

9. Ofitsiyyny sayt Mizhnarodnoho valyutnoho fondu [International Monetary Fund official website]. Available at: <https://www.imf.org/en/Home> (accessed August 16, 2024).

10. Publikatsiyi Transparency International [Publications of Transparency International]. Official website URL: <https://www.transparency.org/en/publications> (accessed August 16, 2024).

11. Rekomendatsiya Rady hromads'koyi dobrochesnosti OESR. [OECD Recommendation of the Council on Public Integrity]. Organization of Economic Cooperation and Development. Available at: <https://www.oecd.org/corruption-integrity/explore/oecd-standards/integrity-recommendation/> (accessed August 16, 2024).

12. Rekomendatsiya shchodo podolannya ryzykiv koruptsiyi v ahent-stvakh, yaki zaymayut'sya spivrobitnytstvom u sferi rozvytku. [Recommendation on tackling the risk of corruption in development co-operation agencies]. Organization of Economic Cooperation and Development. Available at: <https://www.oecd.org/corruption-integrity/explore/oecd-standards/managing-risk-corruption-development/> (accessed August 16, 2024).

13. Саврасов М. (2023) Vplyv koruptsii na ekonomichne zrostannya v novomu konstrukti tinizatsii svitovoi ekonomiky [The influence of corruption on economic growth in the new construct of shadowing of the world economy]. *Економіка та суспільство*, no. 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-65> (in Ukrainian)

14. Samodai V., Kovtun G. (2023) Koruptsia: zagrozy ta naslidky dlya sotsiumu [Corruption: threats and consequences for society]. *Економіка та суспільство*, no. 49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-67> (in Ukrainian)

15. Pyskun L. M. (2021) Teoretyko-metodolohichni osnovy doslidzhenya tinovoi ekonomiky ta koruptsii [Theoretical and methodological foundations of the study of the shadow economy and corruption]. *Економіка та держава*, no. 4, pp. 143–149. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.4.143> (in Ukrainian)